

MİLLİ MÜCADELE DÖNEMİNDE YÖRÜK ALİ EFE'NİN MUĞLA VE HAVALİSİNDEKİ FAALİYETLERİ

Bayram AKÇA*

ÖZET

Milli Mücadele döneminde, Batı Anadolu Bölgesi'nin düşman işgaline karşı savunulmasında Kuva-yı Milliye'nin ayrı bir önemi vardır. Kuva-yı Milliye içinde de Yörük Ali Efe ile Demirci Mehmet Efe öne çıkan iki önemli şahsiyettir.

Bu makalede Yörük Ali Efe'nin Aydın Cephesinde Kuva-yı Milliye'ye katılması, bölgede Yörük Ali Efe ile Demirci Mehmet Efe arasındaki nüfuz çekişmesi ve Yörük Ali Efe'nin Muğla ve çevresindeki faaliyetleri ele alınmıştır.

ABSTRACT

Kuva-yı Milliye had a significant role in the defence of West Anatolia region during national defence period. Within Kuva-yı Milliye Demirci Mehmet Efe and Yörük Ali Efe were two of the personalities of great importance.

In this article the issues such as the involvement of Yörük Ali Efe in the national defence, the leadership struggle between Yörük Ali Efe and Demirci Mehmet Efe in the stated region and Yörük Ali Efe's activities in Muğla region were dealt with.

Mondros Mütarekesi'nden sonra Anadolu yer yer İtilaf Devletleri tarafından işgal edilmeye başlayınca Batı Anadolu Bölgesi de 15 Mayıs 1919 tarihinden itibaren Yunanlılar tarafından işgal edilmeye başlandı. Bu durum karşısında savunmasız Batı Anadolu halkı kendi imkanları ile kendi başının çaresine bakma yoluna gitti ve sonuçta kendi savunma birlikleri olan Kuva-yı Milliye Birlikleri'ni kurdular. Bu savunma birlikleri içinde Demirci Mehmet Efe ve Yörük Ali Efe daha geniş bir alanda faaliyet gösterdikleri ve daha aktif bir rol oynadıkları için ayrı bir öneme sahiptir. Bu makalede Yörük Ali Efe'nin Muğla ve havalisinde yapmış olduğu faaliyetleri ele alınmıştır.

15 Mayıs 1919'da İzmir'in Yunanlılar tarafından işgali üzerine, 57. Tümen Aydın'dan Çine'ye intikal etti. Bunun üzerine Aydın'da Kuva-yı Milliye'nin teşkil edilemeyeceğini anlayan vatansever sivil ve askeri gençler de Çine'ye gelmeye başladılar. Bunlardan ilki 20 Mayıs 1919'da Çine'ye gelen Aydın Belediye Başkan Yardımcısı Asaf Bey (Gökbel) oldu. Asaf Bey'in ardından 24 Mayıs 1919'da 57. Tümen Komutanı Yaveri Aydın İsmail Hakkı Bey, Yedek Subay Necmi Bey, Yüzbaşı Faik Bey ve Teğmen Zekai Bey de Çine'ye geldiler.¹

* Dr. Muğla Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Okutmanı.

¹ Sıtkı Aydinel, Güneybatı Anadolu'da Kuva-yı Milliye Harekatı, Ankara, 1990, s.84

Çine'ye gelen bu vatansever gençlerin ortak amaçları Yunan işgallerine karşı koymak için Çine'de bir Kuva-yı Milliye teşkilatı kurmaktı. Ancak,o tarihte Çine'de bulunan Kaymakam Mehmet Kamil Bey, Belediye Başkanı Hafız Hidayet Bey ve Jandarma Bölük Komutanı Üsteğmen Sait Bey Kuva-yı Milliye teşkilatının kurulmasına yardımcı ve destek olacak kapasitede kişiler değillerdi. Bunun üzerine yukarıda ismi geçen vatansever kişiler Çine havalisinde bulunan Yörük Ali Efe ve Kılıoğlu Hüseyin Efe gibi zeybeklerden istifade etmeye karar verdiler. Çünkü elde Yunan işgallerine karşı koyacak ne silah, ne erzak, ne asker vardı ne de halktan silah ve asker toplayabiliyorlardı. O halde bu iş bölgede nüfuzu olan cesur, eli silah tutan ve halktan asker toplayabilecek kapasitede efelerle yürütülebilirdi. Bu düşünceden hareketle yukarıdaki kişilerden Zekai Bey, Necmi Bey ve Asaf Bey 26 Nisan 1919 tarihindeki, Aydın şehrinin işgalinden dört gün sonra, yani 30 Mayıs 1919'da Efelerin köyü olan Yağcılar'a gittiler. Burada Yörük Ali ve Kılıoğlu Hüseyin Efe ile buluşan bu genç vatanseverler, efelere, İzmir'in ve Aydın'ın Yunanlılar tarafından işgalini ve burada yapılan mezalimleri anlattılar ve Yunanlılara karşı bir müfrezenin kurulmasının gerekliliğini belittiler. Ancak, bu görüşmeden kesin bir sonuç alınmadı. Efeler düşünmek için süre istediler. 31 Mayıs 1919 tarihinde Yağcılar Köyüne Efelerle görüşmek için ilk giden heyet tekrar gitti.Bu görüşmede ise bu kez efeleri Yunanlılara karşı mücadele için ikna ettiler. Böylece 1 Haziran 1919 tarihinden itibaren efeler de fiilen faaliyete geçtiler. Daha sonra efeler 5-6 Haziran 1919 tarihi akşamı Çine'de 57.Tümen Komutanı Albay Şefik Bey (Aker) ile görüştüler.Bu görüşmede Şefik Bey efelere, vatani savunmaya davet eden bir konuşma yaptı. Efeler de, Şefik Bey'e; sen bize silah, cephane ve asker ver sonuna karışma deyip, komutanın elini öperek ayrıldılar. Çine'nin güneyinde Yağcılar Köyü'nde oluşan bu kuvvetin başlangıcı 17 kişi idi ve bunların başına oybirliği ile Yörük Ali Efe geçti. Böylece Yörük Ali Efe'nin Kuva-yı Milliye'ye katılması ile Güneybatı Cephesi'nin ünlü Yörük Ali Efe Müfrezesi kurulmuş oldu. Bu müfrezenin kurulması ile birlikte de Kuva-yı Milliye'nin gerilla savaşları dönemi de başlamış oldu.²

Bu müfrezenin kuruluş haberi Muğla'ya 5 Haziran 1919'da Bakırköylü Teğmen Kadri Bey tarafından getirildi. Teğmen Kadri Bey Muğla'da, Belediye Başkanı Ragıp Bey ve arkadaşları tarafından karşılandı. Daha sonra Kadri Bey, kendisine Muğla'dan verilen ve Aydın-Malgaç ve Atça baskınlarında kullanılacak olan silah ve cephane ile tekrar Çine'ye döndü.³

Bu arada 15 Mayıs 1919'da İzmir'in Yunanlılar tarafında işgal edilmesi üzerine birçok Ege şehrinde olduğu gibi Muğla'da da 16 Mayıs 1919'da

²Aydinel,a.g.e,s.85.89

³Asaf Gökbel,Milli Mücadele de Aydın,Aydın,1964,s.186,5-6 Haziran 1919'da toplanan Menteşeliler Müdafâ-yı Vatan Cemiyeti önce Marmaris'te İtalyanlarla yapılan görüşmeleri değerlendirdi sonra da Muğla'nın II.Kuva-yı Milliye Komitesi'ni seçti. Ünal Türkeş,Kurtuluş Savaşı'nda Muğla,İstanbul,1973,s.205-214,264

“Menteşeliler Müdafâ-yı Vatan Cemiyeti” kuruldu. Ayrıca, Muğla'nın Milas İlçesi'nde de Halil İbrahim Efendi Başkanlığı'nda Milas Kuva-yı Milliye Komitesi kuruldu. Bu komite, Milas'ın Yunan-İtalyan işgal sahalarının kavşak noktasında olmasından dolayı stratejik önemlerini çok iyi biliyorlardı. Bu nedenle kuruluşunun hemen ardından bu komite hem Muğla'daki Kuva-yı Milliye Komitesi ile hem de Çine'deki 57.Tümen ile yakın ilişki içine girdi.⁴

Temmuz 1919'da 1310-1314 (1894-1898) arası doğumluların silah altına alınması ile Kuva-yı Milliye'nin Aydın Cephesi'nde Demirci Mehmet Efe komutasında “Milli Menderes Alayı” oluşturuldu. Bu cephenin dağ kesimini Yörük Ali Efe komutasında iki tabur oluşturuyordu. Bu taburlara daha sonra bir tabur daha eklenerek Alay haline getirildi. Buna da “Milli Aydın Alayı” denildi. Muğla Serdengeçtileri Bakırköylü teğmen komutasında bu alayın “Çayyüzü Taburu”nu oluşturuyordu.⁵

Demirci Mehmet Efe'nin Kuva-yı Milliye'ye katılmasıyla çoğalan zeybeklerin Muğla'yı basacakları rivayetleri üzerine halkta doğan telaşa birlikte, İtalyanlarda da korku başladı. İtalyan mümessili Doktor Nakarato'nun bu durumu belirten raporu üzerine 23 Temmuz 1919 tarihinde Muğla İtalyanlar tarafından işgal edildi.⁶

10.8.1919 tarihinde, Konya'dan Harbiye Nezareti'ne çekilen bir şifrede, **“Bir batarya topla 100 askerden ibaret bir İtalyan kuvvetinin Muğla'ya gelerek hilaf-ı mütareke olduğundan cihet-i askeriye ve mülkiyece protesto edildiği, Muğla şubesinin iş'arına atfen Denizli Kalem Riyasetinden bildirildiği”** belirtildi.⁷

23 Temmuz 1919'da Muğla'nın İtalyanlar tarafından işgal edilmesine rağmen Mutasarrıf Hilmi Bey'in Kuva-yı Milliye'ye karşı tereddütleri sürüyordu. Bu durum üzerine Demirci Mehmet Efe, Ağustos 1919'da Karacasu Askerlik Şubesi Başkanı Yakup Bey'i bir mektupla Muğla'ya göndererek Mutasarrıf Hilmi Bey'in de Kuva-yı Milliye'yi desteklemesini sağladı. Bunun üzerine Muğla'da, Aydın Cephesinde incelemeler yapmak ve Efelerle temasta bulunmak üzere Binbaşı Hüsnü Bey, Hafız Sabri Bey ve Hürriyet ve İtilaf Fırkası Başkanı Saadettin Efendi'den oluşan bir heyet oluşturuldu. Bu heyet, Muğla'dan yola çıktıktan sonra önce Çine'ye vardı. Burada Yörük Ali Efe olmadığı için onun adamları ile görüştü. Sonra heyet, Çine'den Köşk'e geçerek burada Demirci Mehmet Efe ile görüştü. Daha sonra da Köşk'ten Nazilli'ye geçerek burada 8 Ağustos 1919 tarihinde toplanan I.Nazilli Kongresi

⁴ Türkeş, a.g.e, s.255-258, 286-289

⁵ Gökbel, a.g.e, s.185-286, Türkeş, a.g.e, s.313

⁶ Aydın, a.g.e, s.242

⁷ ATASE (Askeri Tarih ve Stratejik Etüd Başkanlığı), K:15, D:71 (61), F:65

Delegasyonu ile buluşup onlardan kongrede Muğla ile ilgili alınan kararları alarak 18 Ağustos 1919'da Muğla'ya getirdi.⁸

Bir süre sonra Aydın Cephesi'nde Demirci Mehmet Efe ile Yörük Ali Efe arasındaki anlaşmazlık su yüzüne çıktı ve bu anlaşmazlık Muğla'ya da yansdı. Bunun üzerine hem Demirci Mehmet Efe hem de Yörük Ali Efe Muğla'ya birer heyet göndererek Muğla'dan toplanacak gönüllü süvarilerin kendi birliklerine katılmasını istediler.⁹ Hatta bu sırada Yörük Ali Efe Muğla ve havalisine beyannameler de göndererek bu isteğinin ısrarla yerine getirilmesini istedi. Bu beyannamelerden bir tanesi 17 Ağustos 1919 tarihinde Muğla Mutasarrıfı Hilmi Bey tarafından, Dahiliye Nezareti'ne gönderildi. Beynamede şöyle denilmekteydi; **Aydın'a karşı icra edilen Harekat-ı Milliye'nin güney cephesini idare eden Yörük Ali Efe tarafından gönderilip Muğla'nın Milas İlçesi'nde elde edilen beyannamenin hülasa-i mevadı aşağıda arz olunur.**

Madde 1-1300 (M.1884) ile 1309 (M.1893) arası doğumlu olan efradın Kuvayı Milliye'ye iştiraki mecburdur.

Madde 2-1310 (1894) ile 1317 (M.1901) arası doğumlu efradın şubelerine müracaat etmeleri mecburdur.

Madde 3-Öteden beri silahlı gezerek gasp-ı emval eden idam edilecektir.

Madde 4-İş bu emr-ü ifaya jandarma memur ve mecbur edilmiştir.

Madde 5-Jandarma emrine şu sırada herkes itaat edecektir.

Bu emri ifa etmeyecekler, icabat etmeyenler idam edileceklerdir.¹⁰

Ancak, Muğla ne Demirci Mehmet Efe'nin ne de Yörük Ali Efe'nin isteklerini kabul etti. Muğla, Demirci Mehmet Efe'nin bulunduğu Köşk ve Yörük Ali Efe'nin bulunduğu Çine Cephesinden farklı bir yerin sorumluluğunu üzerine almak üzere "Menteşe Grubu" adında yeni bir tabur teşkil etti. Yüzbaşı Seyfettin Bey Komutasında 11 subay, 500 piyade ve 30 süvariden oluşan bu tabur 17 Eylül 1919 tarihinde Muğla'dan Aydın-Köşk'e hareket etti. Heyet Başkanı Hamza Bey, Maliye Müdürü Ragıp Bey, Muğla Askerlik Şubesi Başkanı Cavit Bey, Ahiköy Askerlik Şubesi Başkanı Fehmi Bey de bu taburla birlikte Aydın-Köşk'e gittiler. "Menteşe Grubu" olarak adlandırılan bu tabur Köşk Cephesi'nin Çayyüzü Mevkii'nde göreve başladı.¹¹

⁸ Aydınel, a.g.e, s.242-243, Birinci Nazilli Kongresi kararları 18 Ağustos 1919'da Muğla'ya getirildikten sonra Muğla'da geniş katılımlı büyük bir kongre toplandı. Bu toplantı sonucu Mentese 3. Kuva-yı Milliye Komitesi oluşturuldu. Türkeş, a.g.e, s.318-320

⁹ Aydınel, a.g.e, s.244

¹⁰ ATASE ,K:18,D:98 (69),F:31

¹¹ Aydınel, a.g.e, s.244

17 Eylül 1919 tarihinde 530 kişilik Muğla Milis Taburu'nun başında II.Nazilli Kongresi'ne katılmak üzere Nazilli'ye giden Muğla Belediye Başkanı Ragıp Bey, 27 Ekim 1919 tarihinde Mutasarrıf Serficali Hilmi Bey'i Sivas Kongresine katılmak üzere Sivas'a gönderdikten sonra aynı gün Muğla'ya döndü. Daha önce Muğla'ya dönen Muğla delegasyonu gibi Ragıp Bey'de Hamza Bey'e kırgındı. Çünkü Muğla'da, üzerinde anlaşmaya vardıkları Sivas Kongresi kararlarının desteklenmesi görüşü, Nazilli'de Hamza Bey'den gerekli desteği görmemişti. Muğla delegasyonu içinde başlayan bu görüş ayrılığı Ragıp Bey'in Muğla'ya varışından sonra daha da derinleşti. Diğer taraftan Menteşe Kuva-yı Milliyesi'nin Genel Başkanı konumunda olan ve delegasyonla beraber Muğla'ya dönmesi gereken Hamza Bey, Nazilli dönüşü Çine'de kalarak Milli Aydın Alayı Milis Komutanı Yörük Ali Efe ile sıkı ilişki içine girdi. Bunun üzerine Kasım 1919'da delegasyon bir toplantı yaparak,Hamza Bey'i şahsi davranmak ve delegasyon kararlarına uymamak ile suçlayarak Menteşe 3.Kuva-yı Milliye Komitesi başkanlığından alıp yerine Belediye Başkanı Ragıp Bey'i Genel Başkanlığa getirdi.¹²

Bu olayı haber alan Hamza Bey, Ragıp Bey'den öç almak için 13 Kasım 1919'da yanında Yörük Ali Efe ve 75 zeybeği olduğu halde Muğla'ya geldi. Menteşe Kuva-yı Milliye'si, Ragıp Bey'in Başkanlığında daha önce almış olduğu kararlar gereğince Yörük Ali Efe'yi Muğla girişinde karşıladı ve kendisine tahsis etmiş oldukları eve götürmek istedi. Ancak, Hamza Bey, Yörük Ali Efe'yi kardeşinin evi olan Bekir Ağa Köşkü'ne yerleştirdi.¹³

Hamza Bey ile Yörük Ali Efe'nin Muğla'ya gelmesinden sonra 15 Kasım 1919 tarihinde Muğla Kuva-yı Milliyesi yeni bir toplantı yaparak Menteşe 3.Kuva-yı Milliye Komitesi'ni fesh edip yerine Menteşe 4.Kuva-yı Milliye Komitesini oluşturdu. Bu Komitede şu kişiler vardı; Genel Başkan Akşehirlizade Mehmet Hilmi Efendi, Üyeler; Hamza Bey, Müftüzade Saadettin Bey, Ağır Ceza Reisi Erzurumlu Cemal Bey, Bekir Ağa,Şerif Efendi, Mercanzade Hamdi Bey, Hacı Abdurrahmanzade Ethem Efendi, Dügerekli Hafız Mehmet Efendi, Kara Hafızoğlu Hakkı Efendi, Kökçüzade Osman Efendi ve Hacı Arapzade Mehmet Ali Efendi¹⁴

Yörük Ali Efe'nin Hamza Bey ile Muğla'ya gelerek bazı olumsuz davranışlar içine girmesi hem Muğla Kuva-yı Milliyesi içinde bir kaosun oluşmasına hem de Muğla'nın Sivas Kongresi Kararları'na ters bir tutum içinde olduğu imajını doğurdu. Bunun üzerine Ragıp Bey bu olumsuz durumları düzeltmek için Demirci Mehmet Efe'den yardım almak için onun birliği içinde önemli bir yere sahip olan Leyneli Yüzbaşı Cavit Bey ile işbirliği içine girdi. Bunun sonucu olarak Menteşe bölgesinde bağımsız davranışlar içine girerek

¹² Türkes, a.g.e, s.345-346

¹³ Türkes, a.g.e, s.348

¹⁴ Türkes, a.g.e, s.349

Demirci Mehmet Efe'yi göz ardı eden Yörük Ali Efe'ye, Demirci Mehmet Efe Komutanlarından Leyneli Cavit Bey'in Milis Komutanlarından Zurnacı Ali Efe'nin Komutasında 200 kişilik baskın bölüğü 24 Kasım 1919'da Ahiköy Kuva-yı Milliye Başkanı Fehmi Bey ile Muğla'ya haber göndererek Yörük Ali Efe'nin Muğla'yı terk etmesini istedi. Bunun üzerine Menteşe Mutasarrıflık Binası'nda 24 Kasım 1919'da bir toplantı yapılarak Ahiköy'e bir uzlaşma heyeti gönderilip Demircinin birliklerinin Muğla'ya girerek kanlı olaylara meydan vermemesi kararı alındı. Uzlaşma heyeti Ahiköy'e giderek bu isteklerini Leyneli Yüzbaşı Cavit Bey'e bildirdikleri zaman, Cavit Bey, Hamza Bey'in Mebusan Meclisi seçimlerine karışmaması ve Yörük Ali Efe'nin Muğla'yı hemen terk etmesi şartıyla Muğla'ya girmeyeceklerini bildirdi. Cavit Bey'in bu istekleri Hamza Bey'e bildirildiği zaman o bu istekleri ret ederek mücadele kararı aldı. Bunun üzerine Muğla'da, Demirci birliklerine karşı üç savunma birliği oluşturuldu. Ancak, 27 Kasım 1919 tarihinde Yüzbaşı Cavit Bey'in Komutasındaki Demirci birlikleri Muğla'da kurulan savunma birliklerini yarararak Ragıp Bey ile birlikte Yörük Ali Efe'nin bulunduğu Bekir Ağa Köşkü'ne ulaştı. Durumun vehametini anlayan Muğla'nın ileri gelenleri Mutasarrıflık Binası'nda Bozüyükü Hacı Süleyman Efendinin Başkanlığı'nda Yörük Ali Efe ile Demirci Mehmet Efe taraftarlarını barıştırmak için bir uzlaştırma komitesi oluşturuldular. Aslında burada kozlarını paylaşan Demirci ile Yörük Ali Efe değil onların desteği ile hareket eden Ragıp Bey ile Hamza Bey idi. Uzun görüşmeden sonra komite Yörük Ali Efe ile Demirci Mehmet Efe'nin adamlarından Yüzbaşı Cavit Bey arasında bir uzlaşma sağladı. Bunun üzerine Cavit Bey Bekir Ağa Köşkü'ndeki kuşatmayı kaldırdı ve Yörük Ali Efe ile adamları da buradan dışarı çıktı.¹⁵

28 Kasım 1919 tarihinde de Yörük Ali Efe ile Demirci Mehmet Efe'nin adamları birlikte Muğla'yı terk ederek Yunan kuvvetlerine karşı savaşmak üzere Aydın-Köşk Cephesine gittiler.¹⁶

3 Nisan 1920 tarihini izleyen günlerde Yörük Ali Efe kızanları (adamları) ile tekrar Muğla'ya geldi. Aslında, Efe o günlerde Köşk Cephesi'nin hazırlığı içindedir ve Muğla'ya da Hamza Bey vasıtasıyla egemendir.¹⁷

Bu dönemde Kuva-yı Milliye'nin Muğla Karargah Komutanı Türidizade Kamil Bey'dir. Kamil Bey, Efelerden Yörük Ali Efe'yi Bekir Ağa Köşküne ve Kılıoğlu Hüseyin Efe'yi de Şerif Efendi'nin evine yerleştirdi. Diğer Kuva-yı Milliye birlikleri Aydın Cephesi'nde Yunan'a karşı savaşırken bu efeler Muğla'da gününü gün etmeye çalışırlar. Yörük Ali Efe Muğla eşrafının

¹⁵ Bu bilgi 15.10.1998 tarihinde Turgut Topaloğlu ile yapılan görüşmede elde edilmiştir. 1916 yılında Muğla'da doğan Turgut Topaloğlu Galatasaray Mekteb-i Sultanisi'ni bitirdi. 1946 yılından itibaren de Demokrat Parti'de aktif siyaset yaptı. 1957 yılında da Demokrat Parti'den Muğla mebusu seçildi.

¹⁶ Türkeş, a.g.e.s.354

¹⁷ Türkeş, a.g.e.s.376

birisine damat olmaya çalışır.Yörük Ali'nin o günlerdeki emmisi (amcası) Hamza Bey kurnaz bir planı uygulamaya koyarak efenin gazabına uğramamak için birçok Muğla eşrafının kızını yalandan Yörük Ali ile nişanlar. Kılıoğlu Hüseyin Efe'de aynı düşünceler içindedir. Nitekim O, Şerif Efendi torunlarından bir kızı ister. Şerif Efendi'de, Hamza Bey gibi yalandan bazı eşraf kızlarını Kılıoğlu Hüseyin Efe ile nişanlar.¹⁸

Efeler kendi zevklerini tatmin etmeye çalışırken onların adamları da Muğla çarşısında esnaf ve zanaatkarı iflas noktasına getirdiler. Kendilerine gösterilen Aşçı Abdurrahman, Halil İbrahim Çavuş ve Muhacir Kocabıyık Halil İbrahim Lokantalarında günlük 70 ile 120 Lira arasında yemek yediler. Hesap sorulduğu zaman ise hesabı Heyet-i Milliye ödeyecek dediler¹⁹

Efelerin başı olan Yörük Ali Efe bugünkü Belediye Parkı'nda bulunan çınar ağacının altına Meşhur "Çınaraltı Mahkemesi"ni kurdu. Burada birçok alacak-verecek kavga, anlaşmazlık gibi davalara baktı. Adamları da sokaklarda dolaşarak herkesi namaz vaktinde "Haydin namaza" diyerek camilere gönderdi. Gitmeyenleri ise kırbaçlayarak zorla gönderdiler.²⁰

22 Nisan 1920'de Muğla'ya gelen 57.Tümen Komutanı Miralay Şefik Bey, Efelerin ve adamlarının Muğla'daki faaliyetlerine ve kızanlarının birçok değerli eşyaya sahip olduklarına bizzat şahit oldu. Bunun üzerine Aydın'ın Yunanlılar tarafından tahliye olacağı şayiasını yayarak Efelerin Muğla'dan 24 Nisan 1920'de ayrılmasını sağladı.²¹

23 Nisan 1920'de TBMM açıldıktan hemen sonra TBMM Hükümeti cephelerin sevk ve idaresini ele almak için faaliyete geçti. Bu amaçla 29 Mayıs 1920'de Meclis'te gizli bir oturum yapıldı.Meclis'te bu amaçla çeşitli toplantı ve hazırlıklar yapılırken 22 Haziran 1920'de Yunan genel taarruzu başladı ve süratle gelişti. Bu Yunan taarruzu karşısında aciz kalan TBMM Hükümeti, Batı Cephesi'ni bir emir komuta alma işini hızlandırdı ve 18 Haziran 1920'de Batı Cephesi Komutanlığı'na Ali Fuat Paşa görevlendirildi. 24-25 Haziran 1920 tarihli Vekiller Heyeti kararı ile de buna ait detaylar tespit edildi. Buna göre İzmir Güney Cephesi yine Albay Şefik Bey'in komutası altında kaldı. Böylece Yörük Ali Efe'nin komuta ettiği birlikler de Albay Şefik Bey'in emrine girmiş oldu.²²

Milli Aydın Alayı'nın Çayyüzü Taburu'nu oluşturan Muğla milis kuvvetleri de Batı Cephesi kurulduktan sonra bu cephenin 37.Piyade Alayı içinde yer aldı.²³

¹⁸Türkeş,a.g.e,s.37

¹⁹Türkeş,a.g.e,s.378

²⁰ Bu bilgi 15.10.1998 tarihinde Turgut Topaloğlu ile yapılan görüşmede elde edilmiştir.

²¹Şefik Aker,İstiklal Harbinde Aydın Milli Cidali ve 57.Tümen ,C.3,İstanbul,1937,s.126

²² Aydınel,a.g.e,s.377-378

²³ Gökbel,a.g.e,s.285-286

SONUÇ

Bu çalışmada, Milli Mücadele Dönemi' nde Kuva-yı Milliye' nin iki güçlü efesi olan Yörük Ali Efe ile Demirci Mehmet Efe' nin Muğla ve havalisi üzerindeki nüfuz çekişmesi, bu nüfuz çekişmesinin nedenleri ve özellikle de Yörük Ali Efe' nin Muğla merkez ve Milas ilçesindeki faaliyetleri ele alınmıştır. Bu nedenle, arşiv kaynakları ile de desteklenen bu çalışmanın, Milli Mücadele Dönemi' nde Yörük Ali Efe' nin Muğla ve havalisi üzerindeki faaliyetleri ile ilgili önemli bir bilgi açığını dolduracağı inancındayız.

KAYNAKLAR

Arşiv Kaynakları

Askeri Tarih ve Stratejik Etüd Başkanlığı

D : 71

F : 65

K : 15

Tetkik Eserler

AKER, Şefik, İstiklal Harbi'nde Milli Aydın Cidali ve 57. Tümen,C.3,İstanbul,1937

AYDINEL,Sıtkı,Güneybatı Anadolu' da Kuva-yı Milliye Hareketi, Ankara, 1990

GÖKBEL,Asaf, Milli Mücadele' de Aydın,Aydın,1964

TÜRKEŞ,Ünal, Kurtuluş Savaşı' nda Muğla, İstanbul, 1973

Kaynak Kişi

TOPALOĞLU,Turgut, Emekli Mebus